

Sygn. akt I ACa 1485/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Walentkiewicz – Witkowska (spr.)

Sędziowie: SSA Alicja Myszkowska

del. SSO Krzysztof Wójcik

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **E. B.**

przeciwko **A. B.**

o ustalenie nieważności czynności prawnej i zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 27 kwietnia 2015 r. sygn. akt I C 1955/13

1. oddała apelację;

2. zasądza od E. B. na rzecz A. B. kwotę 6.642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) zł, obejmującą także należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 1485/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Płocku w sprawie z powództwa E. B. przeciwko A. B. o stwierdzenie nieważności czynności prawnej i o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli:

I. oddalił powództwo;

II. zasądził od E. B. na rzecz A. B. kwotę 8.856,00 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu pozwanej.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego poprzedziły ustalenia faktyczne, z których najistotniejsze są następujące:

E. B. i A. B. do dnia 08 lutego 2011 roku byli właścicielami na zasadach wspólności ustawowej następujących nieruchomości:

- położonej w obrębie K., w jednostce ewidencyjnej P. – Gmina, oznaczonej jako działki nr (...) o obszarze 6,6200 ha dla której Sąd Rejonowy w Płońsku prowadził księgę wieczystą KW Nr (...);

- położonej w obrębie C., w jednostce ewidencyjnej P. – Gmina, oznaczonej jako działka nr (...) o obszarze 5,9800 ha, dla której Sąd Rejonowy w Płońsku prowadził księgę wieczystą KW Nr (...);
- położonej w obrębie C., w jednostce ewidencyjnej P. – Gmina, oznaczonej jako działka nr (...) o obszarze 1,9644 ha, dla której Sąd Rejonowy w Płońsku prowadził księgę wieczystą KW Nr (...);
- położonej w obrębie K., w jednostce ewidencyjnej P. – Gmina, oznaczonej jako działka nr (...) o obszarze 0,2600 ha, dla której Sąd Rejonowy w Płońsku prowadził księgę wieczystą KW Nr (...);
- położonej w obrębie K., w jednostce ewidencyjnej P. – Gmina, oznaczonej jako działka nr (...) o obszarze 0,6900 ha, dla której Sąd Rejonowy w Płońsku prowadził księgę wieczystą KW Nr (...);
- położonej w obrębie K., w jednostce ewidencyjnej P. – Gmina, oznaczonej jako działka nr (...) o obszarze 0,1200 ha, dla której Sąd Rejonowy w Płońsku prowadził księgę wieczystą KW Nr (...).

Umową z dnia 08 lutego 2011 roku, sporządzoną w formie aktu notarialnego przed notariuszem J. Z. w Kancelarii Notarialnej w P. Rep. A nr 1502/2011 małżonkowie E. i A. B. ustanowili rozdzielność majątkową, a następnie dokonali podziału w/w majątku wspólnego, w ten sposób, że opisane wyżej nieruchomości otrzymała A. B. bez żadnych spłat. Wartość przedmiotu umowy strony określiły na 600.000,00 zł.

W oparciu o tę umowę A. B. została ujawniona jako wyłączny właściciel nieruchomości, objętych obecnie księgami wieczystymi numer (...) (w której wpisano wszystkie nieruchomości objęte wcześniej księgami wieczystymi nr (...)).

Pismem z dnia 12 listopada 2012 roku Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w P. poinformowała E. B., że nie dotrzymał on warunków zobowiązania wieloletniego (...), polegającego na zaprzestaniu prowadzenia działalności rolniczej na całej powierzchni gruntów rolnych, położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (...). W związku z powyższym został on wezwany do zwrotu otrzymanych płatności (...) w kwocie 8.536,51 zł.

W związku niezwróceniem dopłat przez powoda Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w P. w dniu 19 grudnia 2012 roku wszczęła postępowanie administracyjne w przedmiocie ustalenia kwot nienależnie pobranych płatności.

Pismem z dnia 18 lipca 2013 roku, nadanym do A. B., E. B. wskazał, że oświadczenie woli zawarte w akcie notarialnym z dnia 08 lutego 2011 roku o podziale majątku wspólnego złożył działając pod wpływem błędu, że poza wskazanym prawem służebności osobistej nieruchomości nie jest obciążona innymi długami, prawami osób trzecich ani ograniczeniami w rozporządzeniu, gdy tymczasem okazało się, że jest chociażby obciążenie z tytułu nienależnie pobranych płatności z tytułu pomocy finansowej (...). Na podstawie art. 84 § 2 k.c. powołał się na błąd istotny, wskazując, że gdyby składając oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu, to oceniłby sprawę rozsądnie i nie złożyłby oświadczenia o treści objętej w/w aktem notarialnym. W związku z tym złożył oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 8.02.2011r złożonego jego żonie A. B. pod wpływem błędu i zażądał od A. B. przeniesienia udziałów we własności nieruchomości w wysokości 1/2 do dnia 8 sierpnia 2013 roku.

Już po zawarciu umowy o podział majątku wspólnego z dnia 8 lutego 2011 roku doszło do rozwiązania małżeństwa stron.

Powyższy stan faktyczny, jak wskazał Sąd meriti, wynikał z załączonych do akt dokumentów. Jednocześnie tak ustalony stan faktyczny był wystarczający do dokonania oceny prawnej zgłoszonych przez powoda roszczeń. Sąd pominął wnioski dowodowe stron w zakresie zeznań świadków, dokumentów znajdujących się w aktach spraw załączonych i wreszcie z przesłuchania stron. Prowadzenie postępowania dowodowego było zbędne i dotyczyło okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał, że powództwo podlegało oddaleniu.

Jeżeli chodzi o ocenę pierwszego ze zgłoszonych żądań, wywiedzionego z art. 189 k.p.c., Sąd I instancji uznał, że w sprawie niniejszej powód nie posiada interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wskazanego w pozwie.

Rozważając kwestię możliwości wytoczenia przez powoda roszczenia dalej idącego Sąd ten wskazał, że jeżeli na podstawie dotkniętej wzruszalnością czynności dokonano przeniesienia własności rzeczy, zbywcy służy roszczenie windykacyjne (art. 222 § 1) o jej zwrot, a nie roszczenie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu własności, zaś rozliczenia między zbywcą i nabywcą powinny być przeprowadzone według przepisów o rozliczeniach między posiadaczem rzeczy, a jej właścicielem (art. 224- 229 k.c.).

W sprawie niniejszej ustalenie, że powód skutecznie uchylił się od oświadczenia woli prowadzi do wniosku, że umowa z dnia 8 lutego 2011 roku nie wywołała żadnego skutku prawnego, a strony nie dokonały podziału majątku wspólnego i nie przeniosły własności udziałów powoda w nieruchomościach na rzecz pozwanej. Powodowi przysługuje uprawnienie do złożenia wniosku o podział majątku wspólnego, w ramach którego to postępowania Sąd m.in. zgodnie z treścią art. 684 k.p.c. w zw. z art. 567 § 3 k.p.c. ustali skład majątku wspólnego.

W sytuacji, gdy na podstawie czynności, której uznania za nieważną domagał się powód, dokonany został wpis w księdze wieczystej - powodowi służy dalej idące powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (art. 10 ust. 1 ustawy z 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.). Uznaje się, że jest to odmiana powództwa o ustalenie prawa bądź że jest ono powództwem służącym zaspokojeniu roszczenia typu rzeczowego (actio in rem), przy pomocy którego powód domaga się nie tylko ustalenia prawa lub stosunku prawnego, lecz także wydania orzeczenia zastępującego oświadczenie woli osoby błędnie wpisanej do księgi wieczystej. Przysługiwanie stronie roszczenia o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym wyłącza jej interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego.

Z kolei drugie z roszczeń, ocenione w świetle twierdzeń powoda było zdaniem Sądu Okręgowego bezprzedmiotowe.

Artykuł 64 k.c. nie jest samoistną podstawą dla kreowania obowiązku złożenia oznaczonego oświadczenia woli. Stanowi on jedynie podstawę prawną do przymusowej realizacji obowiązku, który wynika z innego źródła

W sprawie niniejszej powód pośrednio powołał się na treść art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c., tylko że przepisy te mogłyby mieć w sprawie znaczenie, gdyby ustalono, że kwestionowana umowa jednak wywołała skutek prawny i pozwana jest właścicielką nieruchomości, a istnieje obowiązek zwrotu udziału na rzecz powoda, od którego ona się uchyła. Powyższe byłoby jednak sprzeczne z twierdzeniami powoda i wychodziłoby poza sformułowaną przez niego podstawę faktyczną żądania. Ponadto w oparciu o wskazaną podstawę prawną powodowi przysługiwałoby roszczenie windykacyjne tj. dotyczące odzyskania władztwa nad nieruchomością, a nie roszczenie o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli. Stąd też i to roszczenie powoda w świetle jego twierdzeń, stanowiących podstawę roszczenia podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości powoda.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył powód apelacją, zarzucając naruszenie przepisów:

a) prawa materialnego, tj. art. 189 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że powód nie miał interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o stwierdzenie nieważności umowy majątkowej małżeńskiej i o podział majątku wspólnego z dnia 8.02.2011 r. oraz o ustalenie istnienia udziałów powoda we współwłasności nieruchomości, podczas gdy pomiędzy stronami istnieje spór co do skuteczności złożonego pismem z dnia 18.07.2013 r. uchylenia się przez powoda od skutków prawnych oświadczenia woli, a obowiązujące przepisy nie wyłączają interesu prawnego powoda w rozumieniu art. 189 k.p.c.,

b) prawa materialnego, tj. art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. przez błędne niezastosowanie w sytuacji, gdy są podstawy do uznania nabytych przez pozwaną na podstawie przedmiotowej umowy udziałów w wysokości 1/2 we własności nieruchomości wymienionych w tej umowie, jako nienależnego świadczenia,

c) art. 64 k.c. przez błędne jego niezastosowanie i błędne przyjęcie braku obowiązku pozwanej złożenia oświadczenia woli o treści wskazanej w pozwie, gdy pozwana uchyła się od przeniesienia udziałów na powoda,

d) prawa procesowego, tj.

- art. 232 k.p.c., gdyż Sąd bezpodstawnie oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda, co wpłynęło na oddalenie powództwa,
- art. 328 § 2 k.p.c., gdyż Sąd nie wyjaśnił sposobu rozumowania, prowadzącego do przyjęcia sprzeczności drugiego żądania z twierdzeniami powoda i wyjścia poza sformułowaną podstawę faktyczną żądania, uchylając zasadom prawidłowego uzasadnienia wyroków, określonych w art. 328 § 2 k.p.c.

Apelujący postawił także zarzut nierozpoznania istoty sprawy, bo Sąd nie badał i nie ustalał zasadności twierdzeń powoda i skuteczności uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w umowie, nie ustalił spełnienia warunków nieważności umowy, wystąpienia istotnego błędu, złożenia ważnego i skutecznego oświadczenia woli powoda o uchyleniu się od skutków prawnych.

Mając powyższe na względzie apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i o uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z powodu nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił:

Decyzją Nr (...) z dnia 16 kwietnia 2014 roku, wydaną po rozpatrzeniu odwołania powoda od decyzji z dnia 11 marca 2013 roku Dyrektor (...) Oddziału (...) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa utrzymał w mocy zaskarżoną przez powoda decyzję o ustaleniu kwoty nienależnie pobranych płatności z tytułu wspierania działalności rolniczej na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (...). Z uzasadnienia tej decyzji wynika, że już po dokonaniu podziału majątku dorobkowego stron powód dwukrotnie składał wnioski o przyznanie pomocy finansowej na wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, mimo że nie był faktycznym użytkownikiem gruntów rolnych. Wnioskowaną pomoc otrzymał. Zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej na gruntach rolnych objętych zobowiązaniem (...) miało miejsce wiosną 2012 roku, o czym właściwy organ nie został poinformowany przez powoda, mimo obowiązku wynikającego z odnośnych przepisów i mimo możliwości skutecznego przejęcia zobowiązania (...) przez podmioty, na rzecz których zostało przeniesione posiadanie działek rolnych. Powód składając swój podpis na wniosku o przyznanie określonej płatności potwierdził znajomość zasad przyznawania płatności oraz pomocy finansowej, objętych wnioskiem, a także podpisał zobowiązanie od niezwłocznego poinformowania na piśmie Agencji (...) o każdym fakcie, który może mieć wpływ na nienależne lub nadmierne przyznanie płatności. (kopia decyzji k- 162-167 v)

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powoda nie zdołała podważyć prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, nawet przy przyjęciu, że powód miał interes prawny w wytoczeniu powództwa, opartego na przesłankach art. 189 k.p.c.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego zasadza się na tych samych dokumentach i ustaleniach, które zgromadził i poczynił Sąd Okręgowy oraz decyzji wskazanej wyżej, tyle że zawiera także marginalną ocenę skuteczności oświadczenia powoda o uchyleniu się od skutków złożonego oświadczenia woli z powołaniem się na błąd, uczynioną w oparciu o dokumenty przedstawione przez powoda i jego twierdzenia.

Podstawowym zarzutem istotnym z punktu widzenia rozstrzygnięcia był zarzut błędnej wykładni art. 189 k.p.c.

Sąd Okręgowy zasadnie odwoływał się do dorobku judykatury na tle stosowania art. 189 k.p.c. i rozumienia interesu prawnego w wytoczeniu powództwa, opartego na tym przepisie. Co do zasady przyjmuje się brak interesu prawnego z w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, jeśli osobie występującej z takim powództwem przysługują roszczenia dalej idące. Poglębiona analiza Sądu Okręgowego w tej materii nie wymaga uzupełnienia, ani wyciągania odmiennych wniosków. W tej kwestii przywołać jedynie można stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniach uchwał siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, OSNC 2010/6/ 84 i z dnia 18 maja 2010 r., III CZP 134/09 OSNC 2010/10/ 31, a także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2013 r., V CSK 450/12, Lex nr 1415129 oraz w postanowieniu z dnia 14 lutego 2003 r., IV CK 108/02, LEX nr 457975. Także w orzecznictwie tutejszego Sądu pojawiły się judykaty wpisujące się w zaprezentowany przez Sąd Okręgowy nurt orzecznictwa (choćby wyrok z dnia 2 września 2013 roku w sprawie I ACa 340/13). Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawę zaprezentowane poglądy aprobuje. To z kolei pozwala na uznanie zarzutów zawartych w apelacji za bezzasadne i to w odniesieniu do obu zgłoszonych żądań. Drugie z żądań- w świetle powyższej koncepcji istotnie należało ocenić jako bezzasadne. Skoro bowiem powód nie może osiągnąć zamierzonego celu w tym postępowaniu i uzyskać ustalenia nieważności czynności prawnej na skutek uchylenia się od złożonego oświadczenia woli z uwagi na działanie pod wpływem błędu, to tym bardziej nie ma podstaw do przyjęcia istnienia obowiązku złożenia przez pozwaną oświadczenia woli o treści wskazywanej przez powoda na podstawie art. 64 k.c..

Niezasadne były także zarzuty naruszenia prawa materialnego tj. art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. przez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy zdaniem skarżącego są podstawy do uznania nabytych przez pozwaną na podstawie przedmiotowej umowy udziałów w wysokości 1/2 we własności nieruchomości wymienionych w tej umowie, jako nienależnego świadczenia.

W tym zakresie powód popada w sprzeczność. Jeśli bowiem twierdzi, że dokonanie podziału majątku wspólnego stron poprzez przyznanie opisanych w stanie faktycznym nieruchomości A. B. bez żadnych spłat było dotknięte nieważnością na skutek jego działania pod wpływem błędu, to powód nie może żądać uwzględnienia powództwa i domagania się zobowiązania pozwanej do złożenia oświadczenia woli, przenoszącego powrotnie na powoda udziały w prawie własności każdej z nieruchomości z powołaniem się powyższe przepisy Kodeksu cywilnego i art. 64 k.c. Sąd Okręgowy zasadnie skonstatował, że przepisy te miałyby zastosowanie, gdyby powód twierdził, że pozwana nabyła skutecznie prawo własności nieruchomości, a istnieje po jej stronie obowiązek zwrotu wskazanego w żądaniu udziału w każdej z nieruchomości na rzecz powoda, czego pozwana nie chce wykonać. Powód twierdzi jednak zgoła odmiennie i nie sposób przypisać pozwanej tego obowiązku, wynikającego z powołanych przepisów w stanie rzeczy, będącym podstawą orzekania.

Mając powyższe na względzie nieskuteczne są zarzuty procesowe apelacji, które w istocie sprowadzają się do kwestionowania oceny prawnej roszczenia powoda z art. 189 k.p.c. w aspekcie braku interesu prawnego. Do tej kwestii /braku interesu w rozumieniu art. 189 k.p.c./ Sąd Apelacyjny odniósł się we wcześniejszej części uzasadnienia, dzieląc ocenę Sądu Okręgowego. Nie sposób także podzielić zarzutu apelacji, wskazującego na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy w sytuacji, gdy Sąd ten oddalił po przeprowadzonym postępowaniu powództwo, z uwagi na brak materialnoprawnej przesłanki postaci interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. Rozpoznał zatem, co jest oczywiste merytorycznie istotę sprawy. Nie może podważyć trafności rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Wbrew temu zarzutowi Sąd Okręgowy przeprowadził wszystkie niezbędne dowody do rozpoznania merytorycznej sprawy, a swe stanowisko zawarł w uzasadnieniu, które odpowiada wymogom z art. 328 § 2 k.p.c. i uwzględnia orzecznictwo i poglądy judykatury odnośnie rozumienia interesu prawnego z art. 189 k.p.c.

Nie można jednak nie dostrzec, że orzecznictwo, dotyczące możliwości wytoczenia powództwa na podstawie art. 189 k.p.c. w konkurencji do art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (tekst jednolity Dz.U. z 2013 poz.707) dopuszcza także drogę wybraną przez powoda i interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2011 roku w sprawie IV CSK 13/11 –LEX 1111005, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 maja 2014 roku w sprawie I ACa 1793/13 i powołane tam orzecznictwo:

wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 251/04, Lex nr 172465, z dnia 9 listopada 2011 r., II CSK 104/11, Lex nr 1102262 i z dnia 20 października 2011 r., IV CSK 13/11, LEX nr 1111005 oraz postanowienia: z dnia 22 lutego 2007 r., III CSK 344/06, OSNC 2008/1/ 2, z dnia 10 października 2007, I CSK 232/07, Lex nr 621132, z dnia 5 listopada 2008 r., I CSK 169/08, Lex nr 560498 i z dnia 25 sierpnia 2011 r. II CSK 665/10, OSNC-ZD 2012/3/50).

Nawet jednak aprobując prezentowany przez apelującego nurt orzecznictwa, dopuszczający istnienie interesu prawnego w żądaniu stwierdzenia nieważności umowy, łączącej strony nie da się zaaprobować twierdzeń E. B. o skutecznym uchyleniu się przez niego od złożonego w dniu 8 lutego 2011 roku oświadczenia woli o ustanowieniu rozdzielności majątkowej małżeńskiej i podziale majątku wspólnego. Nie da się bowiem wywieść, jak chce apelujący, że działał on pod wpływem błędu, w dodatku istotnego i co do treści czynności prawnej, obejmującego zakres obciążeń nieruchomości.

Konstatacja o braku podstaw do przyjęcia skuteczności i zasadności oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli jest możliwa na podstawie zgromadzonego dotychczas materiału dowodowego, bez potrzeby dalszego uzupełniania go. Dalsze wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda, nawet przy założeniu poczynionym wyżej, zmierzały jedynie do przedłużenia postępowania i nie były celowe.

By można było mówić o błędzie musi zachodzić niezgodność pomiędzy rzeczywistością, a jej odbiciem w świadomości podmiotu, chodzi przy tym o rzeczywistość istniejącą w czasie dokonywania kwestionowanej czynności prawnej, a nie o rzeczywistość, która na skutek splotu różnych okoliczności została wykreowana później.

Dodatkowe obciążenie nieruchomości, wskazywane przez powoda, jako podstawa przyjęcia działania pod wpływem błędu powstało już po podpisaniu aktu notarialnego w dniu 8 lutego 2011 roku i było dziełem zaniechań samego powoda. Wynika to choćby z powołanej przez Sąd Okręgowy informacji Kierownika Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w P. z dnia 12 listopada 2012 roku, z której wynika, że to powód nie dotrzymał warunków własnego wieloletniego zobowiązania (...), poprzez zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej na całej powierzchni gruntów rolnych, położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania.

Do pisma procesowego z dnia 25 sierpnia 2014 roku sam powód załączył decyzję Nr (...) z dnia 16 kwietnia 2014 roku (wydaną po rozpatrzeniu jego odwołania od decyzji z dnia 11 marca 2013 roku), z uzasadnienia której wynika, że już po dokonaniu podziału majątku dorobkowego stron powód dwukrotnie składał wnioski o przyznanie pomocy finansowej na wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, mimo że nie był faktycznym użytkownikiem gruntów rolnych. Wnioskowaną pomoc otrzymał. Zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej na gruntach rolnych, objętych zobowiązaniem (...) miało miejsce wiosną 2012 roku, o czym właściwy organ nie został poinformowany przez powoda, mimo obowiązku wynikającego z odnośnych przepisów i mimo możliwości skutecznego przejęcia zobowiązania (...) przez podmioty, na rzecz których zostało przeniesione posiadanie działek rolnych. Dyrektor (...) Oddziału (...) Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w uzasadnieniu decyzji z dnia 16 kwietnia 2014 roku podkreślił, że powód składając swój podpis na wniosku o przyznanie określonej płatności potwierdził znajomość zasad przyznawania płatności oraz pomocy finansowej, a także podpisał zobowiązanie od niezwłocznego poinformowania na piśmie Agencji (...) o każdym fakcie, który może mieć wpływ na nienależne lub nadmierne przyznanie płatności. Nie da się też podważyć twierdzenia, że za rzetelność danych we wniosku o przyznanie każdej płatności odpowiada występujący z nim rolnik. To beneficjent jest dysponentem wniosku o płatność i to on decyduje o jego zakresie. Zobowiązanie, na które powód powołał się w procesie, uchylając się od skutków złożonego oświadczenia woli stały się płatnościami nienależnymi w wyniku ujawnienia, że powód nie dotrzymał zobowiązania (...) przez 5 lat od dnia rozpoczęcia programu pomocowego poprzez utratę posiadania gruntów objętych tym zobowiązaniem, przy jednoczesnym braku przejęcia zobowiązania przez kolejne uprawnione podmioty.

Zatem w tych okolicznościach nie może być mowy o działaniu powoda pod wpływem błędu, ocenianego przez pryzmat przesłanek art. 84 k.c. i możliwości skutecznego uchylenia się od skutków złożonego oświadczenia woli. Apelacja nie zawierała zarzutów, związanych z naruszeniem tego przepisu przez Sąd Okręgowy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Sąd zasądził na rzecz pozwanej koszty pomocy prawnej udzielonej jej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym wg stawki wynikającej z § 6 pkt. 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 ust. 3 in principio rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (Dz.U.2013.461 j.t.).